

Constantin Brâncoveanu: sfârșitul plin de demnitate, onoare și curaj al unui domn creștin

Elev: Loghin Gabriel

Liceul Tehnologic Economic de Turism –Iași

Constantin Brâncoveanu a fost domnul Țării Românești între anii 1688 – 1714, având una din cele mai lungi domnii din istoria principatelor române. Mare boier, nepot al domnitorului Șerban Cantacuzino, el a moștenit și a sporit o avere considerabilă, care consta în proprietăți imobile și sume de bani depuse în bănci din străinătate. În timpul în care a domnit, Țara Românească a cunoscut o lungă perioadă de pace, de înflorire culturală și de dezvoltare a vieții spirituale, în urma sa rămânând un mare număr de ctitorii religioase și un stil arhitectural eclectic ce-i poartă numele.

Domnia lui Brâncoveanu a început sub semnul cumpătării, prudenței, responsabilității și al modestiei: „Logofete – i-au spus boierii – noi cu totii pohtim sa ne fii domn. – Dar ce aş vrea eu cu domnia? De vreme ce ca un domn sint la casa mea, nu-mi trebuieşte să fiu; ear ei ziseră: Ne rugăm nu lăsa țeara să intre alți oameni, sau răi sau nebuni, să o strice, ci fii! Și-l luară de mâni și-l împingea de la spate și acolo fiind și un capegiu împărătesc pentru trebi împărătești, îl dusease și pre el la Mitropolie; și duseră caftan la capegi-bașa al împăratului de au cetit molitvele de domnie și au mers de i-au sărutat mâna, zicându-i: Mulți ani!”

Așa a debutat una dintre cele mai strălucite și îndestulate domnii din istoria Țării Românești. Împrejurările politice ale acelei vremi erau foarte vitrege. Poziționarea geografică a țării îi aducea ca vecini unele dintre cele mai de temut popoare ale vremii: pe de o parte imperialii austrieci, pe de cealaltă parte, turcii și tătarii. Într-o atare situație, înțelepciunea domnitorului a aflat soluția ideală: compromisul. Brâncoveanu avea grijă să satisfacă cererile Austriei, furnizându-i informații și nerefuzându-i serviciile solicitate, toate acestea fără a deranja fragilele relații cu Poarta otomană. Nici turcii nu erau neglijați. Brâncoveanu plătea dările și ajuta ori de câte ori era solicitat, cu precădere în cazul întăririi sau ridicării unor cetăți importante din punct de vedere strategic. Însă obligațiile domnitorului român față de Poartă nu se învârteau doar în jurul chestiunilor bănești. Sultanul era informat permanent cu privire la situația țărilor creștine din jur, iar pentru a obține informațiile acestea, Brâncoveanu își crease o adevărată rețea de informatori și de spioni răspândiți în toate punctele fierbinți ale țării, dar și ale străinătății: Viena, Veneția și chiar Moscova. Nu este de mirare de ce dărnicia și generozitatea sa, i-au adus denumirea de

Altan-beg sau "principele aurului". Aurul a fost cel care i-a asigurat domnia liniștită, însă tot aurul a fost acela care l-a pierdut pe domnul Brâncoveanu împreună cu cei patru feciori ai săi.

Mulțumită averii sale pe care o împărtășea cu bunăvoință, dar și a serviciilor aduse Porții, Brâncoveanu a reușit să își păstreze domnia, iar în anul 1699 să o primească pe viață. Și, într-adevăr, domnia sa s-a încheiat cu puțin timp înainte de a-și pierde viața. Chiar dacă reușea să mențină un echilibru precar în relațiile cu imperialii și cu turcii, Brâncoveanu nu a uitat niciodată că se afla pe teren minat și și-a luat toate măsurile posibile pentru a-și asigura existența sa și a familiei sale, fără a bănui măcar că cea mai cruntă soartă îi era rezervată.

O confirmare pe viață a domniei ar fi trebuit să echivaleze cu o garanție a păstrării tronului, însă la acea vreme, tot aurul din lume nu putea să susțină terenul alunecos pe care se afla acesta. Brâncoveanu nu avea numai prieteni câștigați cu bani grei la Stambul, ci avea și dușmani care s-ar fi imaginat pe tronul acestuia. Unul dintre aceștia era marele dragoman Alexandru Mavrocordat Exaporitul, care dorea tronul țării pentru fiul său, Nicolae. Brâncoveanu nu era străin de interesele acestui reprezentant al Porții, prin urmare, a încercat să își ia din timp măsuri de prevedere, încuscrindu-se cu acesta.

Izbucnirea războiului dintre ruși și turci în 1711 avea să pună capăt liniștii. A venit rândul lui Brâncoveanu să decidă de partea cui va fi. În același spirit echilibrat și prevăzător, Brâncoveanu pune în balanța sorții de izbândă ai fiecărei părți. Alege și de această dată prudența și își asează tabăra într-un punct care îi permitea "să păzească țara fără primejdie, de către amândouă părțile, adică și de către turci și de către muscali", după cum menționează cronica. Dar spătarul Toma Cantacuzino, rudă de-a lui Brâncoveanu, decide să acționeze după bunul plac, decizie ce l-a costat pe domnitorul român viața sa și a celor patru feciori ai săi. Toma Cantacuzino trece cu o parte din călărime la ruși, în încercarea de a-i ajuta să cucerească Brăila, neglijând astfel indicațiile domnului său. Rușii au câștigat doar o bătălie, nu și războiul. În final, au fost bucuroși să cadă la pace cu turcii, însă aceștia din urmă au început să îl bănuiască pe domnitorul român de trădare.

Acțiunea nesăbuită a spătarului Cantacuzino le oferea acum momentul ideal să uneltească împotriva domnului român. Se afla despre moșiile și despre depozitele de bani din afară, ceea ce întărește suspiciunile turcilor. Nu mai puțin, aceștia din urmă, visau să intre în posesia aurului pe care Altan-beg îl stăpânea, prin urmare îndepărtarea acestuia i-ar fi mulțumit pe toți. De aici până la decizia de mazilire nu a mai fost decât un pas. Fără a bănui nimic, în data de 14 aprilie 1714, Brâncoveanu îl primește la București pe trimisul sultanului, capugi-basa Mustafa-aga. Primit în divan, acesta îi pune pe umăr domnitorului român năframa

de mătase neagră, semnul maziliei. Amenințați cu năvălirea tătarilor, nici unul dintre boierii prezenți nu a schițat vreun gest. În vreme ce unul dintre cei mai destoinici domnitori ai Țării Românești lua drumul maziliei, la tron se instala triumfător nimeni altul decât Ștefan Cantacuzino.

Sub o tortură cumplită, Brâncoveanu și-a declarat întreaga avere, inclusiv moșiile și depozitele de bani din străinătate. În afară de proprietățile din Transilvania, familia Brâncoveneștilor fusese expoliată de orice bun. Se părea că lucrurile se vor opri aici și chiar domnul mazilit scrisese în Ardeal să i se păstreze bunurile de acolo. Nimeni nu bănuia că sadismul vizirului Gin Ali Pașa va întrece orice limită. Acesta hotărăște pedeapsa capitală pentru Brâncoveanu, cei patru fii ai săi și pentru clucerul Ienache Văcărescu, sfetnicul de încredere al fostului domn. Ca o ironie, execuția a fost hotărâtă pentru 15 august, exact data în care Brâncoveanu împlinea vârsta de 60 de ani. În acea zi neagră, a căzut întâi capul clucerului, apoi ale feciorilor, iar Brâncoveanu, obligat să treacă prin tortura înfiorătoare de a-și vedea copiii uciși, este condus ultimul către eșafod. O moarte care, în acele condiții, venea ca o eliberare. Mult mai târziu, trupurile Brâncoveneștilor au fost aduse în țară și îngropate în biserica Sfântul Gheorghe cel Nou din București, însă venerarea lor ca sfinți martiri a început la scurtă vreme după uciderea lor mișlească.

Pentru mine, moartea lui Brâncoveanu a fost un exemplu de demnitate și curaj. În fața securii călăului, domnului român și fiilor săi li s-a cerut să renunțe la credința creștină și să treacă la cea musulmană. Apărând legea lui strămoșească, Brâncoveanu a refuzat acest lucru, cerându-le și fiilor săi să facă la fel. În sufletul său de tată a fost o luptă, un sacrificiu. Voievodul a ales să își vadă copiii decapitați în fața sa decât să accepte viața într-o altă credință. Demnitatea cu care el a îmbrățișat această soartă a făcut să fie canonizat de Biserica Ortodoxă, el este astăzi printre sfinții credinței ortodoxe. Folcorul popular a reținut sacrificiul plin de demnitate și curaj al domnitorului, versuri pline de respect pentru sfârșitul său fiindu-i închinat:

*„-Constantine Brâncovene!
Nu-mi grăi vorbe viclene!
De ți-e milă de copii
Și de vrei ca să mai fii,
Lasă legea creștinească
Și te dă-n legea turcească!*

*-Facă Dumnezeu ce-o vrea!
Chiar pe toți de ne-ați tăia
Nu mă las de legea mea!"*